

mu je, prezgodaj umrlemu, Anton Melik leta 1949 posthumno uredil in objavil terenske zapiske o Rakovem Škocjanu. Kljub temu še v drugi polovici 20. stoletja pri opisu Rakovega Škocjana zasledimo nedoločne izraze, kot so »specifična kraška depresija«, »dvodelna uvala« ali »gozdnata uvala« »poligenetskega nastanka«, iz česar bi lahko sklepali, da je Rakov Škocjan v razumevanje krasa Notranjskega podolja vseskozi vnašal nekoliko znanstvenega nemira in nenehnega (samo)spraševanja, saj razlage, ki so bile na mizi oziroma na zaslonu, niso bile zadovoljive.

Če so nekateri izpostavljali pomen tektonike pri nastanku tega območja, so drugi poudarjali sicer nesporno vlogo podzemeljskega pretakanja voda, tretji pa pomen zniževanja kraškega površja ali udiranje stropov. Ena od ključnih se zdi ugotovitev avtorjev, da je »... za celoten Cerknški jamski sistem značilna akumulacija ilovnatnega gradiva do višjih nadmorskih višin, kot to velja v sodobnih hidroloških razmerah ...«. Monografija tako kljub temeljiti navezavi na prejšnja dognanja v slovensko znanstveno pokrajino prinaša novo razlago, ki ne temelji le na preučevanju reliefa ampak tudi na analizi sedimentov. Avtorja sta s pomočjo sedimentov, ki so se odložili v jamah in z analizo reliefnih oblik uspela dokazati učinke sočasnega učinkovanja površinskega in podzemeljskega geomorfološkega (pod)sistema na preoblikovanje reliefa. Posebej zanimiva je teza, da je k preoblikovanju površja oziroma nastanku uravnava, ki so na različnih nadmorskih višinah, in ki so bile kasneje ponekod združene v kotanjasto reliefno obliko, vplivala spreminjajoča se piezometrična raven. S terenskimi raziskavami, ki so obsegale morfometrične, speleološke in laboratorijske analize, sta opredelila dve razvojni fazi kotline z vmesnimi stabilnimi obdobji, ko so se oblikovale uravnave. V zgodnji razvojni fazi so nastale živoskalne uravnave na nadmorski višini 565 m, ki so se ohranile na obodu takrat enotne kotline oziroma izvirno-ponornega kraškega polja. Tukaj so pogoste neaktivne jame (v Rakovem Škocjanu oziroma njegovi okolici je kar 64 registriranih jam in 18 udornic), na dnu kotanj pa je le ponekod ohranjen alohtoni sediment, ki izvira iz porečja Cerknšičice. Naslednjo razvojno fazo, v kateri sta bili kotanji doline Raka in Podbojevega laza že ločeni med seboj, označujejo ostanki uravnave na višini 525 m. Ključno je spoznanje, da je gladina kraške vode v preteklosti segla dosti višje od sedanje ravni, postopen razvoj pa je posledica počasnega zniževanja piezometra.

Delo je vredno branja zaradi izkazanega dobrega poznavanja krasoslovne (geografske in geološke) stroke in zaradi temeljitega prikaza vseh dosedanjih razlag tega zanimivega zavarovanega območja (krajinski park). Zato ga lahko beremo tudi kot zanimiv prikaz razvoja krasoslovne misli pri nas. V krasoslovju neuk bralec bo v monografiji pogrešal ponazoritev s podatki o časovni dimenziji kraških procesov, o kateri prav na podlagi prispevka slovenskih krasoslovcev že nekaj vemo, in ki bi dopolnila sicer odlično obdelane prostorske vidike.

Blaž Komac

Drago Kladnik (urednik):

Slovenija V

Vodniki Ljubljanskega geografskega društva

Ljubljana 2011: Ljubljansko geografsko društvo, Založba ZRC, 152 strani, ISBN 978-961-254-308-2

Ljubljansko geografsko društvo ima bogato tradicijo organiziranja ekskurzij. Ohranjati mu uspeva tradicijo, da so prav vse izvedene ekskurzije predstavljene v vodničkih. Minilo je več let, odkar je izšel četrti, do te zadnji vodniček z opisi ekskurzij po Sloveniji. Odtlej so bile ekskurzije usmerjene predvsem v zamejska območja sosednjih držav Hrvaške in Italije, tako da sta vmes izšli dve knjižici s to tematiko, ob tem pa še nekaj knjižic s podrobnimi predstavitvami večdnevnih »eksotičnih« prvomajskih ekskurzij. V tem obdobju so bile izvedene tudi ekskurzije po Sloveniji, ki pa bi jim težko določili izrazito vsebinski skupni imenovalec. Morda so še najbolj skupna zavarovana območja različnih stopenj in programi za ohranjanje ter oživiljanje kulturne dediščine v najširšem smislu, saj vključujejo tako arhitekturne, umetnostnozgodovinske, etnografske, zgodovinske in tehniške vrednote. Ekskurzije so bile izvedene med septembrom 2007 in junijem 2010, največ jih je bilo leta 2008. V vodničku predstavljena območja so